

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 735/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. októbra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Petrom Timkom, advokátska kancelária, Štefánikova trieda 6, Nitra, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 CoP 27/2016 z 30. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. septembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej JUDr. Petrom Timkom, advokátska kancelária, Štefánikova trieda 6, Nitra, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 CoP 27/2016 z 30. júna 2016 (ďalej len „namietaný rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní o rozvod manželstva rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) zo 17. apríla 2007 bol sťažovateľke zverený do osobnej starostlivosti jej maloletý syn.

Na základe návrhu otca na zmenu v úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu okresný súd rozsudkom sp. zn. 11 P 64/2015 z 5. februára 2016 rozhodol o zverení maloletého syna do osobnej starostlivosti otca. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd namietaným rozsudkom, ktorým prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdil. Namietaný rozsudok bol sťažovateľke doručený 22. júla 2016.

Sťažovateľka je toho názoru, že namietaným rozsudkom došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka zastáva tiež názor, že namietaný rozsudok neposkytuje zrozumiteľné a jasné odpovede na všetky podstatné odvolacie námietky, ktoré uplatnila v podanom odvolaní.

Vo svojej sťažnosti dôvodí: *„Nenastala (a najmä nebola v súdnom konaní preukázaná) žiadna taká zásadná zmena pomerov oproti stavu v čase pôvodnej úpravy (bod 2. tejto sťažnosti), ktorá by zakladala právnu bázu na vyhoviecie návrhu otca. V tomto význame sa podľa našej mienky odvolací súd odchyľil od zmyslu a významu § 26 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine. V starostlivosti sťažovateľky o maloletého neboli zistené ani preukázané žiadne vážne nedostatky alebo iné relevantné okolnosti, ktoré by podporovali záver o nutnosti zveriť maloletého otcovi.“*

Podľa sťažovateľky *„Odvolací súd z neznámych dôvodov nevenoval pozornosť skúmaniu, či maloletý verbalizuje svoje postoje spontánne alebo ide o kamufláž spontánnosti.“*

Ďalej sťažovateľka argumentuje, že skutočnosti relevantné pre rozhodnutie súdu bolo možné objasniť iba na základe odborného znaleckého posúdenia, za ktoré nemožno považovať vyjadrenie poskytnuté špecifikovaným občianskym združením, ktoré podľa sťažovateľky poskytlo konajúcim súdom iba *„rutinný prepis toku informácií načerpaných od otca“*. Podľa vyjadrenia sťažovateľky sa odvolací súd *„odchyľil od zmyslu a významu § 127 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Odvolací súd sa tejto procesnej povinnosti formálne zbavil tým, že listinnému dôkazu prisúdil procesnú hodnotu znaleckého posudku. Totiž odvolací súd čerpal závery z iného znaleckého posudku (produkovaného v konaní Okresného súdu Nitra č.k. 24P/269/2013), ktorý však mal vo vzťahu k prejednáwanej veci*

iba povahu listinného dôkazu. Navyše tamojší znalecký posudok nebol z časového hľadiska aktuálny a medzičasom prešli interpersonálne vzťahy (medzi rodičmi vzájomne a tiež medzi maloletými a rodičmi) určitými zmenami. Odvolací súd sa teda oprel o listinný dôkaz, ktorý nemá dostatočnú výpovednú hodnotu, lebo jeho obsahom evidentne nie sú aktuálne závery potrebné k prejednávanej veci.“.

Sťažovateľka ďalej tvrdí, že konajúce súdy sa „úmyselne vedome vyhli posúdeniu celkom anomálneho prvku, ktorý má podstatný význam pre závery prejednávanej veci. Otec maloletého sa pred prvostupňovým súdom výslovne priznal, že priamo v prítomnosti maloletého vyjadril pochybnosti o biologickom otcovstve maloletého. Otec pred maloletým tiež dodal, že uvažuje o vykonaní DNA testov. Takýto prístup otca je absolútne nevhodný a nezodpovedný, čo však súdy úplne ignorovali a úmyselne prehliadli.“.

Sťažovateľka tak v závere argumentuje, že konajúce súdy v rozpore s princípom rovnosti zbraní jednostranne akceptovali len dôkazné návrhy podporujúce postoje otca maloletého dieťaťa, kým jej relevantné dôkazné návrhy špecifikované v sťažnosti označili za nadbytočné.

Sťažovateľka na základe uvedeného žiada, aby ústavný súd rozhodol o jej sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným rozsudkom, tento rozsudok zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznal tiež sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nespĺňajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané zjavne neoprávneným subjektom, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

V intenciách uvedeného pristúpil ústavný súd k preskúmaniu obsahu namietaného rozsudku krajského súdu, aby posúdil, či výkon právomocí vo veci rozhodujúceho krajského súdu zodpovedá limitom sťažovateľkou uplatnených článkov ústavy a dohovoru.

Sťažovateľka v podanej sťažnosti formulované námietky porušenia označených článkov ústavy a dohovoru opiera o argumentáciu, ťažiskom ktorej je jej tvrdenie o porušení princípu rovnosti zbraní zo strany konajúcich súdov, ktoré podľa názoru sťažovateľky preferovali skupinu dôkazov podporujúcich stanovisko navrhovateľa – otca maloletého dieťaťa, kým ňou ponúknuté relevantné dôkazné návrhy bez primeranej odpovede odmietli ako nadbytočné.

Krajský súd v namietanom rozsudku uviedol, že sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa po skutkovej aj právnej stránke a na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj vlastnú argumentáciu. Krajský súd v úvode poukázal na obsah návrhu otca, ktorý ho odôvodnil záujmom dieťaťa na podklade konfliktov sťažovateľky s maloletým synom. Dokazovanie vykonané prvostupňovým súdom kvalifikoval krajský súd ako súladné s ustanovením § 120 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov osvedčujúce dôvodnosť zmeny výchovného prostredia, kde poukázal na listinný dôkaz – znalecký posudok z 24. októbra 2014 podaný v predchádzajúcom konaní (v ktorom sťažovateľka podala návrh na zákaz styku otca s maloletým dieťaťom), ako aj na maloletým prejavenu vôľu ostať vo výchovnom prostredí otca. Odvolací súd zdôraznil, že predmetný listinný dôkaz vystihuje situáciu po konflikte matky a syna a tiež zastabilizovanie výchovného prostredia u otca, u ktorého podľa zistení súdu maloletý syn fakticky žije od marca 2015. Takisto poukázal na vyjadrenie kolízneho opatrovníka potvrdzujúce spôsobilosť otca realizovať osobnú starostlivosť o maloletého a tiež osobnú vôľu maloletého ostať u otca. Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti vyhodnotil odvolací súd rovnako ako súd prvostupňový ďalšie sťažovateľkou navrhované znalecké dokazovanie ako nadbytočné, pričom tiež upriamil pozornosť na taký široký rozsah úpravy styku maloletého so sťažovateľkou, ktorý sťažovateľke poskytne dostatočný priestor podieľať sa na výchove dieťaťa, a v rámci nej aj na obnovení dobrých vzájomných vzťahov medzi ňou a maloletým. V závere odvolací súd zhrnul svoju argumentáciu takto:

„Pre oboch rodičov musí byť prioritný záujem na riadnej výchove ich dieťaťa a keďže dieťa je vo veku , kedy už vie prejavíť svoju vôľu, prejavilo záujem zostať vo výchovnom prostredí otca, ktoré nebolo posúdené ako nevhodné, súd prvého stupňa o zmene svojho predchádzajúceho rozsudku rozhodol správne.“

Ústavný súd opätovne pripomína, že v danom prieskume nebolo jeho úlohou preverovať úplnosť a správnosť skutkových zistení konajúcich súdov. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia namietaného rozsudku najvyššieho súdu a v rámci nej aj logickú kompaktnosť prijatých záverov s prezentovanými skutkovými okolnosťami, aby vylúčil prípadný arbitrárny charakter namietaného rozsudku, inými slovami, posúdil ústavnú udržateľnosť namietaného rozsudku.

Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že záver o dôvodnosti zmeny výchovného prostredia vyvodil odvolací súd z dôkaznej situácie, pri hodnotení ktorej reflektoval na kvalifikovaný listinný dôkaz, ktorý považoval za vystihujúci aktuálnu situáciu rodinných vzťahov s prihliadnutím na faktické zistenia – faktický pobyt maloletého vo výchovnom prostredí otca od špecifikovaného obdobia. Relevantnou skutkovou okolnosťou, ktorú súd akcentoval, bola vôľa maloletého (vekovo spôsobilého ju prejavíť) ostať vo výchovnom prostredí otca. Najmä túto okolnosť zdôraznil krajský súd ako dostatočne výpovednú a spolu s ostatnými skutkovými zisteniami (spôsobilosť otca pre výkon osobnej starostlivosti potvrdená nielen predmetným listinným dôkazom, ale aj vyjadrením kolízneho opatrovníka) ich považoval za faktory spôsobilé objektívne a náležite zistiť skutkový stav, kde by vykonanie nového znaleckého dokazovania bolo nadbytočným.

Ústavný súd je toho názoru, že právny záver rozhodnutia krajského súdu sa opiera o náležitú interpretáciu zisteného skutkového stavu, ako aj primerané logické zdôvodnenie majúce základ v jasných skutkových okolnostiach. Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia relevantným otázkam formulovaným sťažovateľkou v uplatnenom odvolaní poskytol zrozumiteľnú a náležitú odpoveď. Ústavný súd bez toho, aby prezentoval vlastnú preferenciu riešenia meritórnej otázky, konštatuje, že sa mu prezentované závery odvolacieho súdu nejavia ako excesné, signalizujúce arbitrárnosť

odôvodnenia namietaného rozsudku, preto neexistujú dôvody, aby do rozhodovania konajúcich súdov akokoľvek zasahoval.

Ústavný súd dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľkou označených článkov ústavy a dohovoru, preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené závery ústavný súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľky, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2016